RA1. ra-ra onomatopeia. Ebagitzearen onomatopeia.

2. ra onomatopeia. "Zeozer tarraztaka edo tiraka eruatia. *Hemen zestua ipiñi lurrian eta pagatxa tira ta rrra!, haraxe.*" (SB Eibetno)

RÁDIXO RÁDIO.**1. rádixo, rádixua** (a). izena. Irratia. • Radio. *Zela dauzken telebisiño, radio..., alde danetatik kasik errezao erderaz.* Don. **2. rádixo, rádixua** (a). izena. Radio de rueda. *Onek bi radio eukitze zittuen bakoitzak. Piña bakoitzak bi radio.* Angel.

RAKA-RAKA onomatopeia. RIKI-RAKA. "Rascar, rallar. • Hazka egin, birrindu." (SB <i>Eibetno)</i>

RAKETISTA "Raketiakin jokatzen zeben andrazko pelotarixak. Eibar inguruan mordua juan ziran jokatzera Madrid, Habana, Mexico edo Barcelonara, 1930-1965 bittartian gehixenbat." (SB <i>Eibetno).</i>

RÁMAL, rámalak (d). izena. Riendas de caballería. *Kabezeria, ta ara doianak pa ramalak.* Don.

RARÉZA, rarézak (c). izena. Arrarokeriak. • Rarezas. *Iñok ikututako ogirik ez jatia-ta, olakotxe rarezak zeuzkan.* Adinekoei sarri entzuten zaie. Pluralean, batik bat. Sin. **rarokeríxa**.

RÁRO, rárua (a). adjektiboa. Raro, -a. Pertsonez zein gauzez. *Gizon ori raro utsa izan da beti./ Gauza raruak pasatzen die emen.* **euli zurixa baiño raruaua** esapidea. "Pertsona bereziez esan ohi da. • Perro verde. *Lagaixok horri bake-bakian, euli zurixa baiño raruagua dok eta."* (Zuaz Deb).

RAROKERÍXA, rarokerixía (b). izena. Arrarokeria. Sin. **raréza**.

RAROKÓTE, rarokotía (c). adjektiboa. Arraro samarra. • Rariponcio, -a. *Olako rarokote batekin ezkondu zan.*

RARÓTU (b). da aditza. Arrarotu. *Aspaldixan mutil ori ziero rarotuta dago*.

RAS onomatopeia. "Atrapar rápidamente algo. *Gero, ras!, hartu eta barrura, ras!, potekaria bete arte.*" (SB Eibetno)

RASÍAU1. rasíau (c). du aditza. Paretak porlanez eta planaz berdindu igeltseroak. • Rasear. *Rasiatzia ta pintatzia bakarrik falta jaku./ Llaniau baiño rasiau geixao esaten da, liso laga.* Don. **2. rasiau** (c). du aditza. Pasar el rasero. *Garixa rasiauta izeten da imillaunian, eta bestia torretuta.* Don. Ik. **erreséro**. **3. rasíau** (c). du aditza. Pelotan, gogor eta behe-behetik jo pelota. • Rasear la pelota. *Atzera etxuan joten, rasiau itte juan pelotia.* Ik. **kortáu**, **moztu**.

RASTEL, rastéla (d). izena. RESTEL, RESTREL. Ormigoiaren gainean josten diren kuadradiluak, gero egurrezko lurra botatzeko. • Rastrel. *Ormigoian geiñian rastelak esate ako.* Juantxo./ *Gero eitte giñuan restrela; oingo kostruziñotan porlanan gaiñian ipintzen dan listoe ari restela esaten jako; erderazko izena izango da akaso, baiña restrela esaten jako.* Benito. Rastelak egiteko haritza erabiltzen zen gehien, baina alertzea ere bai.

RAUSTA-RAUSTA onomatopeia. "Jatean ateratzen den hotsaren onomatopeia. *Gure bei orrek rausta-rausta emundako guztia jaten dau." (Lar Antz)*

RE Ik. **ere**.

RÉBELDE, rébeldia (b). adjektiboa. Konformagaitza, bihurria. *Txikittan oso rebeldia zuan.*

REBÉNDERA, rebénderia (d). izena. Revendedor o comprador ambulante. *Olaxe billots-batzeilliei, rebenderei; orduan be bai, rebenderei. Ni txikixa nintzala, gaiñera, kotxeduna etorte i zan e, karroduna Osintxura.* Hil. Ik. **billotx-batzeille**.

REBOLUZÍÑO, reboluziñúa (b). izena. Revolución.

RÉFERE, réferia (d). izena. Eibarko zaharrek, eta baita bergarako askok ere REFERE deitzen diote futboleko arbitroari, edo behintzat gogoratzen dute hitza. • Arbitro. *Eibarren fubolai foballa esate jotsek eta arbitruai referia.*

REGÁTEO, regáteua (b). izena. Salerosketako tirabira. • Regateo. *Andra ori plazan beti regateo baten ibiltzen zonan./ Moruak baiño okerraua da regateuan.*

RÉGLA1. régla, réglia (b). izena. Regla. *Kartaboia ta reglia eruateko esan doste.* **2. régla, réglia** (b). izena. Menstruación. Sin. **illéko**.

REIGRÁS, reigrasa (c). izena. . lolium perenne.. Reigrás. Berez ere sortzen da baina belar mota hau ereinda hartu izan da ganajatekotarako.

RÉINETA, réinetia (b). izena. Errege-sagarra. • Reineta. *Aurten reinetiak asko emun dau.* Bi reineta klase ezagutu ditugu: REINETA ZURIxa, kolore berdekoa, eta REINETA BELTZa, kolore marroi ilunekoa. Sin.errezil sagar. Sin. **errége ságar**.

REJIDORE Ik. **errejidóre**.

REKOMENDAZIÑO, rekomendaziñúa (b). izena. Recomendación. *Aittasantuan rekomendaziñuakin be ezta salbauko!*

RÉKTO, réktua (c). adjektiboa. Zuzena; pertsonez erabilia. *Oso rektua zuan zuen aittajuna; rektogixa, aukeran.* Sin. **zuzen**.

RELOJERIXA, RELOJERO Ik. **erlojérixa**, **erlojéro**.

REPARTIDU Ik. **errepartídu**.

REPETEZÍÑO, repeteziñúa (c). izena. Herriko edo auzoko jaiak pasatu eta hurrengo igandean egiten den festa. • Repetición de fiesta. *Len, jaixak pasau arren, beti geratzen zan repeteziñua.*

REPÚBLIKA, repúblikia (c). izena. Errepublika, 1931-36 aroa, batik bat. *Da gu an gendela republikia zertu zan. Neikua negar ein zeben arek orduan. Nere aiztia izen zan erregei laguntzen, errege despeditzen estaziñuan, nausixekin joanda.* **Viva la república vasca, konforme eztaonak ein daixela ipurdian aska** esaera. "Hau esaten omen zuen Antzuolar xelebre batek." (Lar Antz).

REPUBLIKÁNO, -A, republikanúa, -ía (c). izena. Errepublikaren aldekoa.
Karlistak berriketa asko, liberalak diru asko; republikanuak okotzian bizar asko esaera. "Karlista bero batek, berriz, esaera hau esan ohi zuen." (Lar <i>Antz</i>).

REZIBÍDU1. rezibidu (a). aditza. Recibir. *Eztot notifikaziñua rezibidu.* Sin. artu, jaso.**2. rezibidu** (c). aditza. Igeltseritzan, gauza bat, burdina bat edo egur bat, adibidez, porlanez hartu. *Lelengo porlanakin rezibidu eta gero sikatzen laga.*

RI-RA onomatopeia. RIS-RAS. "Igurtzixa. *Hartu espartzua, eta ris-ras!, garbittu arte."* (SB Eibetno)

RIÑÓNA (d). izena. Baba zuri klasea, handi eta ederrena omen. • Variedad de alubia blanca, la mejor. *Riñona esaten jakuan; zuri-zurixa, luzia ta ederra.* Klem. Zera dio Candido Izagirrek: "*Zuri erreindduna:* alubia blanca, la mejor (Ubera)." (Izag Oñ, 101. o.). Gauza berdinaz jardungo du nahiz eta guk *zuri riñona* jaso dugun. Etim.: gaztelerazko "riñon", duen formagatik.

RISKALO Ik. **nískalo**.

RISTI-RASTA onomatopeia. "Igurtzi baiña indarrakin." (SB Eibetno). Ik. **ri-ra**.

ROBILLÓE, -I, robillóia (c). izena. . Níscalo. Ik. **piñátela**.

RODÁMENTU, rodámentua (b). izena. Rodamiento. *Badie Bergan iru rodamentu fabrika.* Ik. **juegóorros**.

ROMANA Ik. **errómana**.

ROSKA, róskia (a). izena. Rosca. Sin. **ari**. **roskan egon** esapidea. Estar en rosca. Sin. **aríxan égon**.

ROSKAN EGON esapidea. Estar en rosca. Sin. **aríxan égon**.

RÚBIXO, -A, rúbixua, -ia (a). adjektiboa. -A. Rubio, -a.

RUÍNA, ruínia (a). izena. Ruina.

RUN-RUN onomatopeia. "Ronroneo del gato. *Sorbaldan katua*

RUSO, rúsua (a). izena. Ruso.
Izagirrek RUSUA deitzen dio ipar ekialdeko haize hotzari: *"Frantzí-iparra, frantzí-aizia:* **la rusia!** (c). interjekzioa. Zenbait adinekok erabiltzen duen biraoa. *La Rusia, au jakin izan baneu bela etorriko nitzuan./ Mekauben la Rusia!, kendu adi paretik!* LA INDIA! ere esaten da. *La India!, beti lan eta lan eta kobrau zer?*